

IDÉBUFFÉ

ROLF HANSON

6 maj–3 september 2006

Inledning

KORT OM UTSTÄLLNINGEN

OM KONSTNÄREN

Huvudrätter

FÄRGER

EXPRESSIONISM

ABSTRAKT EXPRESSIONISM

SPRÅKET

TRAPPOR OCH HUS

PARAFRASER I KONSTEN

KONSTNÄRSROLLEN

INSPIRATION FRÅN MUSIK OCH LITTERATUR

Smårätter

Kurs- och läroplanen då?

Litteraturtips

KORT OM UTSTÄLLNINGEN

Dunkers Kulturhus utställning riktar fokus mot det måleri som Rolf Hanson har producerat under de senaste 10 åren, och som nu för första gången visas i en samlad, större presentation. I Konsthallen visas ett 40-tal oljemålningar på pannå från 5 serier:

Runtom hus från perioden 1995-1997

Runtom trappa från perioden 1997-2005

Descendant/Remontant från 1999

Ombre Portée från perioden 2001-2003

Superficie Picturata från 2004

OM KONSTNÄREN

Rolf Hanson föddes i Malmö 1953 och han bor och arbetar i Stockholm. Han är utbildad vid Konsthögskolan i Stockholm 1974-79. 1985 hade Rolf Hanson en separatutställning på *Moderna Museet* och 1995 på *Rooseum*. De senaste åren har Rolf Hanson haft separatutställningar på bland annat *Galleri Riis*, Oslo, *Galleri Ottesen*, Köpenhamn, *Arnstedt & Kullgren*, Östra Karup samt *Kunsthalle Düsseldorf*, Tyskland. Rolf Hanson representerade Sverige i den nordiska paviljongen under Venedigbiennalen 1988. Han tilldelades *Carnegie Art Award* 1999 för sviten *Runtom trappa*, inspirerad av Carl Fredrik Hills 1800-talsmålning av samma motiv. I Sverige finns Rolf Hanson representerad på bl a *Moderna Museet*, *Göteborgs Konstmuseum*, *Borås Konstmuseum*, *Rooseum* i Malmö, samt i *Helsingborgs Museers* samlingar.

FÄRGER

Oljefärger, penslar, spatlar, målardukar som brukats av konstnärer genom århundraden vittnar om att konsten har sin egen färg- och materialhistoria. Inför Rolf Hanssons måleri finns möjligheter att möta olika konstnärliga traditioner i Europa såväl som andra delar av världen. Stämningarna i hans målningar beskrivs ibland som melankoliska och tungsinta, men också som varma och soliga. Rolf Hanssons måleri ger ingångar till diskussioner om färgens funktion som stämningsskapare och som också kan vara en stor del av vad motivet betyder för betraktaren.

- Hur tycker du färger kan skapa känslöstämningar? Vilken färg använder du helst i dina klädesplagg, i ditt rum, hårfärg m.m.? Hur kommer det sig att du använder just dessa färger?
- Försök "känn efter" vilken sinnesstämning du själv befinner dig i. Klä dig i de färger som du tycker speglar hur du känner dig, bestäm en dag när ni alla i klassen har en "färgdag", berätta för varandra om användandet av färgval.
- Kan färger vara glada eller ledsna? Hur kommer det sig, tror du? Måla en tavla som uttrycker känslor med färgen.
- Ta reda på mer om olika teorier om färger och hur människor uppfattar och berörs av färg. Vad grundas de teorierna på?

- Prova också att måla "tvärtom", hur tycker du att det funkar att måla med det som du tycker är melankoliska färger när du är glad exempelvis?

EXPRESSIONISM

Rolf Hansons måleri förknippas ofta med en expressiv, dvs uttrycksfull och utlevande, måleritradition. Om man tittar i ett konsthistoriskt lexikon kan man läsa att expressionismen är en modernistisk konstriktning med start i början på 1900-talet med grupper som exempelvis Der Blaue Reiter (1911-1914) eller Die Brücke (1905-1913) med konstnärer som Gabriele Münter, Wassily Kandinsky, Marianne Werefkin, Emil Nolde eller Ernst Ludwig Kirchner.

- Kolla i konstböcker: Vilka känslöstämningar tycker du att expressionistiskt måleri uttrycker?
- Vad betyder ordet expressionism för dig? Färg? Ljud? form? Eller något helt annat?
- Skapa expressionistiskt: skriv dikter, måla, dansa, spela teater eller uttryck i musik.
- Vilken uttrycksform funkar bäst att uttrycka expressionistiskt – språket, bilden, musiken? Motivera varför!

ABSTRAKT EXPRESSIONISM

Expressionistiskt måleri kan även vara abstrakt, dvs icke-föreställande. Rolf Hansson hänvisar ibland till konstnärer som tillskrivs ismen abstrakt expressionism som utvecklades på 1950-talet. I ett konstlexikon beskrivs den abstrakta expressionismen som ett emotionellt-abstrakt måleri som prioriterade själva målarprocessen som det omedelbara uttrycket för en spontan känsla.

- Fundera, klura, tänk 1: En del anser att det abstrakta måleriet inte ställer några krav på betraktaren. Håller du med? Varför då?
- Fundera, klura, tänk 2: Ett icke-föreställande motiv som fångar betraktarens öga upplevs utifrån färg, form, yta och komposition. Tycker du att man kan beteckna något som abstrakt som man kan se, uppleva, höra, känna? Vad är det abstrakta, något ordlöst, känslor eller något man inte förstår?

SPRÅKET

Under en stipendievistelse i New York utvecklade Rolf Hansson en lek med bokstäver. Leken utvecklades när han tittade på taxibilar som kom susandes förbi. Alla taxibilarna var gula, men taxibolagens namn var olika och speglade ofta ägarnas olika språk- tillhörighet. Av leken blev det nya namn och "orter". Rolf Hansson gjorde en lista på dessa förbiillande taxibilar och dessa ord använde han när han skulle ge sina målningar namn. Efter en tid började Rolf Hansson kombinera om i de ord som han hade. Han hittade på nya och tittade också i kartböcker för att få uppslag.

- Prova och gör som Rolf Hansson, "samla" ord, meningar, uttryck, lösryckta ur sitt sammanhang som passerar snabbt förbi. Skapa nya ord, namn. Använd ordet som en titel till din tavla, en dikt, ett bandnamn m.m
- Kolla titlar/namn till litteratur, film eller musik! Diskutera hur ni upplever titelns betydelse i olika verk! Tycker du att det funkar med att skapa nya ord för att kunna släppa på titels läsande/fingervisande egenskaper i ett konstverk?
- Det finns personer som menar att det unika i en tavla/bild är det som inte kan översättas i det verbala vardagsspråket. Tycker du att bilden har ett eget språk? Hur då?
- Har ordet/språket/texten företräde i tolkandet av något vi ser eller hör? Diskutera fördelar och nackdelar med att det skrivs, tolkas, diskuteras, eller som denna pedagogiska idébuffé ger tips, ingångar till hur man på olika sätt kan tolka, uppleva, jobba med konsten?

TRAPPOR OCH HUS

Under senare delen av 1990-talet har Rolf Hansson utfört ett antal målningar med hus och trappor. Trappan uppfattas ofta som en symbol för livets olika faser: olika utvecklingsnivåer i livet, hinder eller att komma framåt/uppåt på livets väg eller något som leder in i det okända - det som vi möter "på andra sidan", i paradiset eller dödens landskap. I filmens värld kan trappan vara ett sätt att skapa fram en spänningsladdad handling, som i Alfred Hitchcooks "Psycho" (1960), Sergei Eisensteins "Pansarkryssaren Potemkin" (1925) eller Jae-Yeon Yuns "Wishing stairs" (2003), även i musikens värld finns texter om trappor som Led Zeppelins "Stairway to heaven". I konsthallen visas 44 verk i 5 serier, varav två serier är "Runtom trappa" och "Runtom hus" från 1997-2005.

- Kolla på Rolf Hanssons serie "Runtom trappa" , kan du se något mer i målningen än "bara" en trappa?
- Vilken trappa tycker du om? Motivera ditt svar.
- Vad symboliserar trappan för dig? Skapa utifrån ett "trapptema"!

I serien "Runt om hus" möter du huset som motiv. Liksom trappan ger huset associationer till livets olika faser. I små barns teckningar är huset ofta ett vanligt förekommande motiv. Huset man växer upp i, kan vara en central plats för drömmar, fantasi, olika ideal och att "upptäcka världen". Husets fasad och "skal" är också ett motiv som fångat många konstnärers fascination.

- Kolla på Rolf Hanssons hus. Vad får du för associationer när du tittar på fasaderna? Försök att berätta eller skriv om vem du tror bor/lever/arbetar där?
- Skapa utifrån ett hustema! Måla, teckna, fotografera, filma, skriv, dansa, musicera!
- Titta i konst- och fotoböcker, "hur gör" konstnärer hus?

PARAFRASER I KONSTEN

Att konstnärer "lånar" motiv från andra tidigare verk och skapar sin egen version, kan bidra till att konstnärerna/verken förstärker varandra, man kallar det också för att konstnären gör en "parafraas" på ett verk/motiv. När konstnären Francis Bacon (1909-1992) målade serien "Studie över Velázquez' Innocentius' X" fanns det de som menade att Francis Bacon tog fram de känslorna som Velázquez' porträtt omedvetet fångade genom påvens blick och hållning. I konsthallen visas Rolf Hanssons serie "Runtom trappa" som är en parafraas på Carl Fredrik Hills "Trappgata i Montigny-sur-Loing" (1862).

- Prova själv att göra din egen "parafraasering" på ett verk. Experimentera, använd konstnärer som exempelvis Pablo Picasso, Georgia O'Keeffe, Jan Vermer, Helene Schjerfbeck, Hilma af Klint eller Edvard Munch. Gör er egen "parafraas-utställning"!
- Gör serier på det motiv ni väljer och gå vidare med samma motiv, gör olika variationer!

KONSTNÄRSROLLEN

Det har funnits och finns olika typer av uppfattningar om hur en konstnär är. I bland har konstnärer skildrats som självdestruktiva eller som sökare som ensam skapar i sin ateljé utanför det traditionella samhället. Många menar att denna syn på konstnären tillhör det förgångna och nu förtiden är konstnären en "vanlig yrkesarbetande" människa som på olika sätt påverkas av vad som händer runt omkring i samhället. Många av de konstnärer som refereras till i samband med Rolf Hanson har på olika sätt beskrivs som outsiders som exempelvis Dick Bengtsson, Ernst Josephson, Vincent van Gogh och Carl Fredrik Hill.

- Outsider, särpling, sökare eller bohem. Vad står dessa egenskaper för? Hur kommer det sig?
- Vem kan vara outsider och ändå passa in? Vad är det man är outsider i förhållande till? Fundera över hur outsider/genibegreppet funkar i förhållande till genus, sexualitet, etnicitet, mfl
- Varför är det ofta konstnären, musikern, författaren , poeten som får axla rollen som en person som ställer sig utanför samhällets lagar och regler?
- Det finns de som menar att skaparkraften finns i lidandet. Diskutera om hur ni tror att skapandet av exempelvis en målning "börjar/startar". Vad startar den egna kreativa processen med?

INSPIRATION FRÅN MUSIK OCH LITTERATUR

Musikens melodislingor skulle kunna liknas vid penseldragen på en målarduk, kanske är det också därför som många konstnärer låter sig inspireras av musik. Rolf Hansson hänvisar i olika texter till musikaliska inspirationskällor som Miles Davis, Fläskkvartetten, Lou Reed eller Maurice Ravel.

- Lyssna på artisterna! Titta på Rolf Hanssons målningar, tycker du att tavlornas färger, form, komposition, motiv kan "låta" som exempelvis Miles Davis' trumpet?
- Lyssna på er favoritmusik och måla, teckna eller skriv. Vilken musikform tycker du fungerar bäst att uttrycka sig till? Motivera varför!
- Att se och att höra berör människors känslor på olika sätt. Använd dina sinnen "tvärtom" : lyssna med seendet och försök att se det du hör/lyssnar på!

Rolf Hansson ger också litterära referenser som Patrick Whites (1912-1990, nobelpris litt.1973) roman "Målaren" (1970). Huvudpersonen är konstnären Hurtle Duffield som målar grymma experiment, vivisektioner, av omgivningen. Hurtle Duffield lever helt för sin konst och söker det absoluta i självförbränning. Patrick White utforskar också ordens betydelser och språkets gränser för att beskriva tankar och känslor.

- Diskutera om vilka favoritförfattare ni har!
- Vilken text, bok, serie skulle du vilja "måla till"! Gör det!

SMÅRÄTTER

- Gör en djupdykning i färgernas historia. Hur gjorde man till exempel förr när det inte fanns några kemiska tillsatser? Vad använde man?
- Förutom i skolans bildundervisning låt även skolans övriga ämnen innehålla ett "måleri-tema": ägna kemilektionen åt färgernas kemi, fysiken ägnas åt färgernas optik och mattelektionens räkneuppställningar blir till konstverk o.s.v.
- Måla en stor tavla hela klassen tillsammans. Ställ ut verket någonstans i skolan, exempelvis i matsalen eller på skolans toaletter!

KURS- OCH LÄROPLANEN DÅ

I arbete med Rolf Hanson kan du hänvisa till följande i kurs/läroplaner:

- Utveckla fantasi och lust att uttrycka sig
- Uttrycka sig i språk, skrift och bild
- Utveckla förmåga att reflektera över sina egna och andras sinnesupplevelser
- Ta del av konstens möjligheter att öppna upp för de estetiska uttryckens roll och användning
- Utställningen erbjuder tillfällen att arbeta med frågor som berör filosofi och kommunikation
- Möjligheter att tolka, kritiskt granska och analysera
- Konsthistorisk fördjupning

LITTERATURLISTA

- *Rolf Hanson*, Dunkers Kulturhus 2006
- Folke Edwards, *Från modernism till postmodernism, svensk konst 1900-2000*
- Lars-Göran Oredsson, *Rolf Hansson*, Svensk Nutidskonst 6, 1991
- Patrick White, *Målaren*, 1970
- Katalog *Carnegie Art Award 1999. Nordic Painting*

Vill du ha ingångar till hur man målar med olja, kolla på bokhandelns och bibliotekens utbud av handböcker i måleri. Ett exempel är: Björn Melin, *Måla och se*, från 1973.